ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο πενταμελές τμήμα) της 5ης Νοεμβρίου 1997 *

Στην υπόθεση Τ-149/95,

Établissements J. Richard Ducros, εταιρία γαλλικού δικαίου με έδρα το Παρίσι, εκπροσωπουμένη από τον Philippe Genin, δικηγόρο Λυών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης αρχικώς από τον Jean-Paul Keppenne και στη συνέχεια από τον Xavier Lewis, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

υποστηριζόμενης από τις

CMF SpA, εταιρία ιταλικού δικαίου, και **CMF Sud SpA**, εταιρία ιταλικού δικαίου υπό εκκαθάριση, με έδρα το Pignatero Maggiore (Ιταλία), εκπροσωπούμενες από τον Mario Siragusa, δικηγόρο Ρώμης, και τον Giuseppe Scassellati-Sforzolini, δικηγόρο Μπολόνιας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο των Elvinger, Hoss και Prussen, 2, place Winston Churchill,

παρεμβαίνουσες,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως που περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση 95/C 120/03 της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, προς τα άλλα κράτη μέλη και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τη χορήγηση ενίσχυσης από την Ιταλία προς τις εταιρίες CMF Sud SpA και CMF SpA [κρατικές ενισχύσεις C 6/92 (ex NN 149/91)] (ΕΕ 1995, C 120, σ. 4),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πρώτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Saggio, Πρόεδρο, C. P. Briët, A. Καλογερόπουλο, V. Tiili και R. M. Moura Ramos, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 22ας Απριλίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά

1 Η CMF Sud SpA (στο εξής: CMF Sud), η οποία προέκυψε από τη συγχώνευση, το 1986, δύο θυγατρικών κατά 100 % δύο εταιριών holdings του ιταλικού δημοσίου τομέα, είχε ως κύρια δραστηριότητα την παραγωγή μεταλλικών κατασκευών.

2 Στο πλαίσιο της αναδιαρθρώσεως των holdings αυτών, ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1992 μία νέα εταιρία, η CMF SpA (στο εξής: CMF). Η εταιρία αυτή αγόρασε τον κύριο κλάδο της CMF Sud, η οποία στη συνέχεια τέθηκε υπό εκκαθάριση.

3 Η προσφεύγουσα είναι εταιρία γαλλικού δικαίου, η οποία ασκεί τη δραστηριότητά της στον τομέα των δημοσίων έργων και των μεταλλικών κατασκευών.

4 Το 1990 η προσφεύγουσα και η CMF Sud υπέβαλαν προσφορές στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως συμβάσεως δημοσίου έργου σχετικά με την επέκταση της αερογέφυρας του αεροδρομίου της Μασαλίας στην Προβηγκία (Γαλλία). Με απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 1990, η σύμβαση αυτή κατακυρώθηκε στη CMF Sud.

5 Επειδή η προσφεύγουσα θεώρησε ότι οι όροι που πρότεινε η CMF Sud στην προσφορά της για το επίμαχο έργο είχαν καταστεί δυνατοί μόνον λόγω των ενισχύσεων τις οποίες είχε λάβει η εταιρία αυτή, υπέβαλε καταγγελία στην Επιτροπή.

6 Με απόφαση της 11ης Μαρτίου 1992, η Επιτροπή κίνησε την προβλεπόμενη στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ διαδικασία κατά της Ιταλικής Δημοκρατίας σχετικά με την εισφορά κρατικών πόρων προς τη CMF Sud με σκοπό την αντιστάθμιση των λειτουργικών ζημιών που υπέστη το 1989 και το 1990 (ανακοίνωση 92/C 122/04, JO C 122, σ. 6, στο εξής: απόφαση της 11ης Μαρτίου 1992). Με απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1992, η Επιτροπή αποφάσισε να επεκτείνει τη διαδικασία και στις νέες εισφορές κρατικών πόρων (ανακοίνωση 92/C 279/11, JO C 279, σ. 13). Στις 22 Σεπτεμβρίου 1993 η Επιτροπή αποφάσισε να επεκτείνει για άλλη μια φορά τη διαδικασία προκειμένου να καλυφθεί η χορήγηση εγγυήσεως από το ιταλικό Δημόσιο για το σύνολο του παθητικού της CMF Sud κατά την εκούσια εκκαθάρισή της, τα στοιχεία ενισχύσεως που περιείχε ενδεχομένως η πώληση του σημαντικότερου σκέλους της επιχειρήσεως της CMF Sud προς την CMF και η προσφορά κεφαλαίου εκκινήσεως στη νέα εταιρία (ανακοίνωση 93/C 282/04, ΕΕ C 282, σ. 5).

7 Με τις ανωτέρω αποφάσεις η Επιτροπή έκρινε κατ' ουσίαν ότι οι διαδοχικές αυξήσεις κεφαλαίου υπέρ της CMF Sud, οι χορηγηθείσες ενισχύσεις και η παροχή κεφαλαίου εκκινήσεως προς τη CMF συνιστούν κρατική ενίσχυση, διότι οι εν λόγω επενδύσεις δεν ανταποκρίνονται στη συμπεριφορά ενός ιδιώτη επενδυτή στην οικονομία της αγοράς. Ειδικότερα, η Επιτροπή έκρινε ότι κατά τις αυξήσεις κεφαλαίου οι εισφέροντες δεν είχαν αποφασίσει παράλληλα να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα υπό μορφή εκτενούς προγράμματος αναδιαρθρώσεως, το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί αποδεκτό από απόψεως κοινοτικού συμφέροντος, προκειμένου να αρθούν οι οικονομικές δυσχέρειες των δικαιούχων. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή θεώρησε ότι επρόκειτο για λειτουργικές ενισχύσεις υπέρ της CMF Sud και της CMF.

8 Κατά την κίνηση της διαδικασίας, και τις διαδοχικές επεκτάσεις της, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι οι στρεβλώσεις ανταγωνισμού που δημιουργούνται από τη χορήγηση λειτουργικής ενισχύσεως στους τομείς οικοδομικών και τεχνικών έργων είναι πολύ σοβαρές λόγω των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών τους. Ωστόσο, η Επιτροπή επισήμανε ότι δεν αντιτίθεται στη χορήγηση αυτού του είδους ενισχύσεως με σκοπό την αναδιάρθρωση εταιρειών που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες, υπό τον όρον ότι πληρούνται ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις.

9 Η προσφεύγουσα ήταν η μόνη ανταγωνίστρια επιχείρηση που παρενέβη κατά τη διαδικασία.

10 Στις 16 Μαΐου 1995 δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* η ανακοίνωση 95/C 120/03 της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ, προς τα άλλα κράτη μέλη και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τη χορήγηση ενίσχυσης από την Ιταλία προς τις εταιρίες CMF Sud SpA και CMF SpA [κρατικές ενισχύσεις C 6/92 (ex NN 149/91)] (ΕΕ C 120, σ. 4)]. Στην ανακοίνωση αυτή η Επιτροπή ανέφερε ότι αποφάσισε να περατώσει τη διαδικασία που κινήθηκε βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης και να εγκρίνει τις επίμαχες ενισχύσεις, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

11 Η Επιτροπή εξήγησε ότι, μετά από αξιολόγηση των πληροφοριών που έδωσαν οι ιταλικές αρχές, οι δικαιούχοι των ενισχύσεων και οι μέτοχοί τους, και λαμβάνοντας υπόψη τις δεσμεύσεις που ανέλαβαν έναντι της Επιτροπής, έκρινε ότι οι ενισχύσεις προς τη CMF Sud και τη CMF, οι οποίες καλύπτονται από τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, είναι σύμφωνες προς τις αρχές περί συμβιβάσιμου που διατυπώνονται στις «κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων», οι οποίες αποτέλεσαν το αντικείμενο της ανακοινώσεως 94/C 368/05 (ΕΕ 1994, C 368, σ. 12, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές).

12 Η Επιτροπή υπογράμμισε συναφώς ότι οι ενισχύσεις αυτές αποτελούν τμήμα ενός λογικά εφικτού, συνεκτικού και ευρέος προγράμματος για την ανάκτηση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων. Επιπλέον, οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη CMF Sud συνδυάζονται με ικανοποιητική βιομηχανική αντιστάθμιση, υπό μορφή πλήρους εξαλείψεως της παραγωγικής της ικανότητας από την αντίστοιχη αγορά. Προσέτι, οι ενισχύσεις θα συμβάλουν στην ομαλή διεξαγωγή της εκκαθαρίσεως της εταιρίας χωρίς να προκληθούν περαιτέρω δυσμενείς συνέπειες στον ανταγωνισμό στον εν λόγω τομέα.

13 Η Επιτροπή ανέφερε ότι, για να εγκρίνει τις ενισχύσεις, έλαβε ειδικά υπόψη τις ακόλουθες δεσμεύσεις των ιταλικών αρχών:

— η CMF θα ιδιωτικοποιηθεί μέχρι τις 30 Ιουνίου 1995 το αργότερο·

— δύο από τις γραμμές παραγωγής της CMF, η παραγωγική ικανότητα των οποίων ανέρχεται σε 10 000 έως 12 000 τόνους ετησίως, θα πωληθούν σε αγορές που δεν ανταγωνίζονται την Ευρωπαϊκή Κοινότητα ή θα αχρηστευθούν μέχρι τις 30 Ιουνίου 1995 το αργότερο·

— στο πλαίσιο της διαδικασίας εκκαθαρίσεως υπό την οποία τελεί CMF Sud, τα στοιχεία του ενεργητικού της θα πωληθούν σε εταιρίες που δραστηριοποιούνται σε τομείς οι οποίοι δεν σχετίζονται με τους τομείς στους οποίους ασκούσε τις δραστηριότητές της, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1996 το αργότερο.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

14 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 14 Ιουλίου 1995, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή.

15 Με αίτηση που κατέθεσαν στη Γραμματεία στις 27 Νοεμβρίου 1995, η CMF Sud και η CMF ζήτησαν να παρέμβουν υπέρ της Επιτροπής. Με διάταξη της 31ης Ιανουαρίου 1996, η αίτηση παρεμβάσεως έγινε δεκτή.

16 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 23 Μαΐου 1996 με την κατάθεση των παρατηρήσεων της Επιτροπής επί του υπομνήματος παρεμβάσεως.

17 Κατά τη συνεδρίαση της 22ας Απριλίου 1997, οι διάδικοι κλήθηκαν να λάβουν θέση ως προς το αν υφίστανται σχέσεις ανταγωνισμού μεταξύ της προσφεύγουσας και της CMF και ως προς την παρούσα κατάσταση της CMF.

18 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

19 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη ή αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

20 Οι παρεμβαίνουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή απαράδεκτη ή να την απορρίψει ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων των παρεμβαινουσών.

Επί του παραδεκτού

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

21 Η Επιτροπή, επικουρούμενη από τις παρεμβαίνουσες, υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα, έστω και αν προκάλεσε την κίνηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης διαδικασίας και έλαβε μέρος στη διαδικασία αυτή, δεν πληροί τις προϋποθέσεις που έχει θέσει η νομολογία ώστε η προσβαλλόμενη απόφαση να την αφορά άμεσα και ατομικά. Πράγματι, δεν απέδειξε ότι η θέση της επηρεάστηκε ουσιωδώς από το επίμαχο μέτρο (απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Ιανουαρίου 1986, 169/84, Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 391, στο εξής: απόφαση Cofaz· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 27ης Απριλίου 1995, Τ-435/93, ASPEC κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1281, στο εξής: απόφαση ASPEC, και της 6ης Ιουλίου 1995, Τ-447/93, Τ-448/93 και Τ-449/93, AITEC κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1971, στο εξής: απόφαση AITEC).

22 Κατά την Επιτροπή, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στη CMF Sud και στη CMF, αφενός, και του αποκλεισμού της από τη σύμβαση δημοσίου έργου σχετικά με το αεροδρόμιο της Μασσαλίας, αφετέρου. Από την ανάλυση των υποβληθειστών στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως δημοσίου έργου προσφορών προκύπτει επιπλέον ότι δύο άλλοι προσφέροντες υπέβαλαν επίσης προσφορές που κρίθηκαν πιο ενδιαφέρουσες από την προσφορά της προσφεύγουσας.

23 Κατά την Επιτροπή, η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε την απόδειξη ότι οι επίμαχες ενισχύσεις επηρέασαν τη θέση της στην αγορά. Από πάγια νομολογία όμως προκύπτει ότι το γεγονός ότι μία πράξη μπορεί να επηρεάσει τις υφιστάμενες σχέσεις ανταγωνισμού δεν αρκεί ώστε να θεωρηθεί ότι αφορά άμεσα και ατομικά έναν επιχειρηματία ο οποίος τελεί σε σχέση ανταγωνισμού με τον αντλούντα οφέλη από την πράξη αυτή (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1969, 10/68 και 18/68, Eridania κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 159, στο εξής: απόφαση Eridania).

24 Η Επιτροπή, επικουρούμενη από τις παρεμβαίνουσες, υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι η CMF μπόρεσε να διατηρήσει τη θέση της στην αγορά ως ανταγωνίστρια της προσφεύγουσας δεν αρκεί για να καταστήσει την προσφυγή της τελευταίας παραδεκτή, κατά μείζονα δε λόγο διότι η προσβαλλόμενη απόφαση είχε ως συνέπεια τη διακοπή της λειτουργίας των γραμμών παραγωγής της CMF που τελούσαν σε σχέση αμέσου ανταγωνισμού με τις δραστηριότητες της προσφεύγουσας.

25 Οι παρεμβαίνουσες φρονούν ότι, αντιθέτως προς τις προϋποθέσεις που θέτει η προπαρατεθείσα απόφαση Cofaz, η προσφεύγουσα δεν διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο κατά τη διεξαγωγή της διοικητικής διαδικασίας, στο μέτρο που, κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, ο μόνος ανταγωνιστής που έλαβε μέρος στη διαδικασία αυτή (ήτοι η προσφεύγουσα) περιορίστηκε στην παροχή δημοσιευμένων λογιστικών εγγράφων.

26 Στη συνέχεια, οι παρεμβαίνουσες υποστηρίζουν ότι, αντιθέτως προς τις προϋποθέσεις που θέτει η απόφαση ASPEC, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι ανήκε σε περιορισμένο κύκλο ανταγωνιστών ή ότι η επίμαχη ενίσχυση είχε ως συνέπεια την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας σε μια αγορά την οποία

χαρακτήριζε ήδη πλεόνασμα παραγωγικής ικανότητας. Επομένως, δεν πληρούνται εν προκειμένω οι προϋποθέσεις της αποφάσεως ASPEC και η προσφυγή είναι απαράδεκτη. Επιπλέον, η οικονομική παρέμβαση του ιταλικού δημοσίου, η οποία αποφασίστηκε τον Μάιο του 1991, αποσκοπούσε στην κάλυψη των ζημιών μόνον του οικονομικού έτους 1990 και όχι, όπως αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, και των ζημιών του οικονομικού έτους 1989. Δεδομένου ότι η επίδικη σύμβαση δημοσίου έργου συνήφθη το 1990, η ενίσχυση αυτή δεν θα μπορούσε να επηρεάσει τη συμμετοχή της CMF Sud στο έργο αυτό.

27 Τέλος, οι παρεμβαίνουσες προβάλλουν πρόσθετο ισχυρισμό περί απαραδέκτου στηριζόμενο στην αναρμοδιότητα του Πρωτοδικείου. Αναγνωρίζουν ότι ο ισχυρισμός αυτός δεν προβλήθηκε από την Επιτροπή, αλλά υποστηρίζουν ότι, καθόσον είναι δημοσίας τάξεως, μπορεί να εξετασθεί αυτεπαγγέλτως από το Πρωτοδικείο. Πράγματι, οι ισχυρισμοί που προέβαλε η προσφεύγουσα αφορούν, κατ' ουσίαν, τη νομιμότητα της αναθέσεως του δημοσίου έργου στη Μασσαλία. Τα γαλλικά δικαστήρια όμως, έχοντα πλήρη γνώση της υποθέσεως και διαθέτοντας όλες τις αναγκαίες εξουσίες ελέγχου, απέρριψαν ήδη τους ισχυρισμούς που προβλήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας προσφυγής. Επομένως, η προσφυγή δεν αφορά, σύμφωνα με το άρθρο 173 της Συνθήκης, την ακύρωση πράξεως κοινοτικού οργάνου και το Πρωτοδικείο είναι, κατά συνέπεια, αναρμόδιο να αποφανθεί συναφώς.

28 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι πληροί τα κριτήρια που προβλέπει της αποφάσεως Cofaz. Υπενθυμίζει ότι προκάλεσε την κίνηση της διοικητικής διαδικασίας και ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη απόφαση επιτρέπει την ιδιωτικοποίηση της CMF χωρίς την επιστροφή των χορηγηθεισών στην εν λόγω εταιρία ενισχύσεων επηρεάζει τη θέση της προσφεύγουσας στην αγορά. Ενόψει του ύψους των ζημιών που υπέστησαν η CMF Sud και η CMF από το 1989, οι επιχειρήσεις αυτές δεν θα ήσαν σε θέση να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους εάν δεν είχαν «αγοραστεί από το κράτος».

29 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται επίσης ότι οι τιμές που προσέφερε η CMF Sud στο πλαίσιο της συμβάσεως δημοσίου έργου σχετικά με το αεροδρόμιο της Μασσαλίας αντιπροσωπεύουν, στην πραγματικότητα, πώληση με ζημία, η οποία κατέστη δυνατή αποκλειστικά χάρη στις κρατικές ενισχύσεις. Το μερίδιο της CMF Sud και της CMF στην κοινοτική αγορά είναι σημαντικό, όπως αποδεικνύει η απόκτηση διαφόρων αγορών στη Γαλλία, στη Δανία και στην Πορτογαλία, και οι επίμαχες ενισχύσεις εξασφάλισαν στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τιμές ντάμπινγκ σε σχέση με τις τιμές των ανταγωνιστών τους.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

30 Αντίθετα προς τους ισχυρισμούς των παρεμβαινουσών, η αρμοδιότητα του Πρωτοδικείου δεν μπορεί να αμφισβητηθεί εν προκειμένω. Αρκεί να υπομνησθεί συναφώς ότι τα αιτήματα της προσφυγής αφορούν σαφώς την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής, ο έλεγχος της οποίας εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Πρωτοδικείου. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι οι ισχυρισμοί που προβλήθηκαν προς στήριξη των αιτημάτων αυτών είχαν ήδη προβληθεί και απορριφθεί στο πλαίσιο εθνικής δίκης δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω την αρμοδιότητα αυτή.

31 Από το άρθρο 173, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης προκύπτει ότι υποκείμενα δικαίου πλην των αποδεκτών μιας αποφάσεως μπορούν να προσβάλουν παραδεκτώς την απόφαση αυτή μόνον εφόσον τα αφορά άμεσα και ατομικά. Δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση απευθύνθηκε στην Ιταλική Κυβέρνηση, πρέπει να εξακριβωθεί αν οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται όσον αφορά την προσφεύγουσα.

32 Ως προς το ζήτημα αν η απόφαση αφορά άμεσα την προσφεύγουσα, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, εφόσον η προσβαλλομένη απόφαση καταλήγει ότι ορισμένες ήδη χορηγηθείσες ενισχύσεις συμβιβάζονται προς την κοινή αγορά, παράγει άμεσα αποτελέσματα κατά της προσφεύγουσας (απόφαση AITEC, σκέψη 41).

33 Ως προς το ζήτημα αν η απόφαση αφορά ατομικά την προσφεύγουσα, κατά πάγια νομολογία, μία απόφαση αφορά ατομικά τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που θίγει λόγω ορισμένων ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών τους ή λόγω μιας πραγματικής καταστάσεως η οποία τα διακρίνει έναντι κάθε άλλου προσώπου (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Σεπτεμβρίου 1963, 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής, Συλλογή 1954-1964, σ. 937, 942, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 1996, Τ-266/94, Skibsværftsforeningen κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1395, σκέψη 44).

34 Ειδικότερα, στον τομέα του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, από τη νομολογία προκύπτει ότι απόφαση περατώνουσα διαδικασία κινηθείσα βάσει του

άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης αφορά ατομικά τις επιχειρήσεις οι οποίες υπέβαλαν την καταγγελία που οδήγησε στην έναρξη της διαδικασίας και οι οποίες διατύπωσαν τις παρατηρήσεις τους και καθόρισαν την εξέλιξη της διαδικασίας αυτής, εφόσον πάντως η θέση τους στην αγορά επηρεάστηκε ουσιωδώς από την ενίσχυση που αποτελεί το αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως (απόφαση Cofaz, σκέψεις 24 και 25). Αυτό δεν σημαίνει εν τούτοις ότι μια επιχείρηση δεν μπορεί να αποδείξει κατά διαφορετικό τρόπο ότι η επίδικη απόφαση την αφορά ατομικά, επικαλούμενη ειδικές περιστάσεις που την εξατομικεύουν κατά τρόπο ανάλογο προς τον αποδέκτη (απόφαση ASPEC, σκέψη 64).

35 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο επισημαίνει, πρώτον, ότι, όπως δέχθηκε η Επιτροπή, η προσφεύγουσα υπέβαλε την καταγγελία και ήταν η μόνη επιχείρηση η οποία έλαβε μέρος στη διαδικασία, πλην των δικαιούχων των ενισχύσεων, υποβαλούσα παρατηρήσεις στις 15 Ιουλίου 1992 και, μετά την πρώτη επέκταση της διαδικασίας, στις 8 Δεκεμβρίου 1992. Οι παρατηρήσεις αυτές διαβιβάστηκαν άλλωστε στις ιταλικές αρχές, οι οποίες τις σχολίασαν (βλ. και την προσβαλλομένη απόφαση, σ. 5 και 6, και την απόφαση της 11ης Μαρτίου 1992, σ. 6).

36 Συναφώς, το επιχείρημα που οι παρεμβαίνουσες αντλούν από το γεγονός ότι τα λογιστικά έγγραφα που προσκόμισε κατά τη διαδικασία η προσφεύγουσα είναι δημοσιευμένα στερείται βάσεως, εφόσον σε αυτά ακριβώς τα πληροφοριακά στοιχεία, τα οποία, σε αντίθεση προς τα εσωτερικά έγγραφα της εθνικής διοικήσεως που χορήγησε την ενίσχυση και προς αυτά της δικαιούχου επιχειρήσεως, περιλαμβάνονται μεταξύ των εγγράφων στα οποία οι ανταγωνίστριες επιχειρήσεις μπορούν να έχουν πρόσβαση, η προσφεύγουσα μπόρεσε να στηρίξει την άποψή της κατά την ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία. Το γεγονός ότι η Επιτροπή υποχρεώθηκε δύο φορές να διευρύνει το αντικείμενο της διαδικασίας καταδεικνύει άλλωστε τις δυσχέρειες που παρουσιάζει η διαλεύκανση της καταστάσεως των επιχειρήσεων που είναι δικαιούχοι των ενισχύσεων.

37 Όσον αφορά, δεύτερον, το κατά πόσον επηρεάζεται η θέση της προσφεύγουσας στην αγορά, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι ο φάκελος περιέχει αρκετά στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη πράξη αφορά ατομικά την προσφεύγουσα. Πρέπει να τονιστεί κατ' αρχάς ότι η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, χαρακτήρισε την προσφεύγουσα ανταγωνίστρια της CMF Sud.

38 Στη συνέχεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από το σύνολο του φακέλου προκύπτει ότι ο τομέας οικοδομικών και τεχνικών έργων χαρακτηρίζεται από την προκήρυξη διαγωνισμών — στο πλαίσιο των οποίων η προσφερόμενη τιμή είναι το βασικό κριτήριο επιλογής — σε ευρωπαϊκή κλίμακα, που καταλήγουν, ενδεχομένως, στην ανάθεση σε εταιρία ενός δημοσίου έργου, όπως αυτό που προκάλεσε την καταγγελία, οπότε είναι δύσκολο να υπολογιστούν τα μερίδια των οικείων επιχειρήσεων στην αγορά.

39 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει επιπλέον ότι, κληθείσα κατά τη συνεδρίαση να διευκρινίσει τα δεδομένα που παρέχουν τη δυνατότητα αποδείξεως της υπάρξεως σχέσεως ανταγωνισμού με τη CMF, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι ο τομέας των μεταλλικών κατασκευών περιλαμβάνει, στην Ευρώπη, περιορισμένο αριθμό ενεργών επιχειρήσεων. Καίτοι παραδέχθηκε ότι, αφότου υπέβαλε προσφορά στο πλαίσιο του διαγωνισμού για τη σύναψη της συμβάσεως δημοσίου έργου σχετικά με το αεροδρόμιο της Μασσαλίας, δεν έλαβε πλέον μέρος σε άλλους διαγωνισμούς με τη CMF, η προσφεύγουσα διευκρίνισε επίσης ότι η επίμαχη σύμβαση δημοσίου έργου είχε εξαιρετική σημασία γι' αυτήν, εφόσον αντιπροσώπευε σημαντικό τμήμα του ετησίου κύκλου εργασιών της. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η εν λόγω σχέση ανταγωνισμού δεν μπορεί να εξομοιωθεί, λόγω της εντάσεώς της, με την περίπτωση που εξετάστηκε στην απόφαση Eridania (σκέψη 23, ανωτέρω).

40 Αντιθέτως, ούτε η καθής ούτε οι παρεμβαίνουσες μπόρεσαν να διευκρινίσουν τους ισχυρισμούς τους όσον αφορά το ότι, ενόψει των όρων που επιβάλλει η προσβαλλομένη απόφαση, η CMF δεν είναι πλέον ανταγωνίστρια της προσφεύγουσας. Έστω και αν έχει διακοπεί η λειτουργία των γραμμών παραγωγής, η εταιρία αυτή εξακολουθεί να ασκεί δραστηριότητες σε ορισμένους τομείς της μεταλλικής κατασκευής και δεν μπορεί επομένως να αποκλειστεί το ενδεχόμενο, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής και των παρεμβαινουσών, να εξακολουθεί η προσφεύγουσα να τελεί σε σχέση ανταγωνισμού με τη CMF.

41 Όσον αφορά το επιχείρημα που στηρίζεται στο ότι η προσφεύγουσα κατετάγη στην τέταρτη μόλις θέση στον διαγωνισμό για το αεροδρόμιο της Μασσαλίας, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι το αντικείμενο της παρούσας προσφυγής είναι η απόφαση της Επιτροπής να περατώσει μια διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Δεδομένου ότι δεν αποτελεί αντικείμενο αμφισβητήσεως η συμμετοχή της προσφεύγουσας και μιας από τις

επιχειρήσεις που έλαβε την ενίσχυση στο διαγωνισμό για τη σύναψη της ίδιας συμβάσεως δημοσίου έργου, η κατάταξη της προσφεύγουσας στο πλαίσιο του διαγωνισμού αυτού δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω το γεγονός ότι η θέση της στην αγορά επηρεάστηκε ουσιωδώς από την προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, η προσφυγή δεν αφορά τη νομιμότητα της εν λόγω συμβάσεως δημοσίου έργου, μόνο δε στο πλαίσιο ενός τέτοιου ελέγχου, για τον οποίο δεν τίθεται ζήτημα εν προκειμένω, η κατάταξη της προσφεύγουσας θα μπορούσε, ενδεχομένως, να έχει σημασία.

42 Ενόψει του συνόλου των στοιχείων αυτών, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η προσφεύγουσα τελεί σε σχέση ανταγωνισμού προς τις επιχειρήσεις στις οποίες χορηγήθηκαν οι ενισχύσεις, πράγμα το οποίο μπορεί να έχει ως συνέπεια ότι η απόφαση που καταλήγει στο ότι οι ενισχύσεις αυτές συμβιβάζονται προς την κοινή αγορά τη θίγει ατομικά (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Skibsværftsforeningen κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 47).

43 Υπό τις συνθήκες αυτές, η προσφυγή πρέπει να κριθεί παραδεκτή.

Επί της ουσίας

44 Προς στήριξη των αιτημάτων της, η προσφεύγουσα επικαλείται δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος αφορά την παραβίαση των κανόνων διαδικασίας που προβλέπει η Συνθήκη, στο μέτρο που το ιταλικό Δημόσιο δεν κοινοποίησε στην Επιτροπή τις χορηγηθείσες ενισχύσεις, πράγμα το οποίο θα έπρεπε να επιφέρει την ακύρωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Ο δεύτερος λόγος στηρίζεται στην παράβαση, με την απόφαση αυτή, των όρων που έθεσε η Επιτροπή όσον αφορά τις ενισχύσεις σε προβληματικές επιχειρήσεις.

45 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τις παρεμβαίνουσες, αμφισβητεί τη βασιμότητα των λόγων που επικαλείται η προσφεύγουσα.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην παραβίαση των διαδικαστικών κανόνων που προβλέπει η Συνθήκη

Επιχειρήματα των διαδίκων

46 Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως η προσφεύγουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η παράλειψη κοινοποιήσεως των χορηγηθεισών στη CMF και στη CMF Sud ενισχύσεων καθιστά την προσβαλλόμενη απόφαση παράνομη. Στην Επιτροπή εναπόκειται η επιβολή κυρώσεως της εν λόγω παραβάσεως της υποχρεώσεως κοινοποιήσεως, διατάζοντας συστηματικά την επιστροφή των μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων. Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι, στην ανακοίνωσή της της 24ης Νοεμβρίου 1983 (ΕΕ C 318, σ. 3), η Επιτροπή γνωστοποίησε άλλωστε ότι οι ενισχύσεις αυτές είναι παράνομες ήδη από την έναρξη της ισχύος τους. Η απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1973, 70/72, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 609), παρέχει επιπλέον στην Επιτροπή τη δυνατότητα να λάβει απόφαση επιβάλλουσα την επιστροφή των ενισχύσεων αυτών. Προς την κατεύθυνση άλλωστε αυτή προσανατολίζεται προσφάτως η Επιτροπή, όπως προκύπτει από την απόφασή της που προκάλεσε την απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, Van de Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 219), και από την απόφαση 88/468/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 29ης Μαρτίου 1988, σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τη Γαλλική Κυβέρνηση σε επιχείρηση γεωργικών μηχανημάτων στο St. Dizier, στο Angers και στο Croix (ΕΕ L 229, σ. 37). Εάν η Επιτροπή δεν κρίνει παράνομες τις ενισχύσεις που παραβιάζουν τους εφαρμοστέους διαδικαστικούς κανόνες, υπό το πρόσχημα ότι οι ενισχύσεις αυτές συνάδουν προς τους ουσιαστικούς κανόνες, αίρει, κατά την προσφεύγουσα, την αποτελεσματικότητα των κανόνων αυτών.

47 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι τήρησε αυστηρά τους σχετικούς διαδικαστικούς κανόνες. Επιπλέον, υπογραμμίζει ότι ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ως προς τις συνέπειες της μη τηρήσεως των κανόνων κοινοποιήσεως βρίσκεται σε πλήρη αντίφαση προς τη νομολογία (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 21ης Νοεμβρίου 1991, C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires et syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, Συλλογή 1991, σ. I-5505, και του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1995, Τ-49/93, SIDE κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2501). Η Επιτροπή δεν θα είχε την εξουσία να απαιτήσει την επιστροφή των κρατικών ενισχύσεων, χωρίς να εξετάσει κατά πόσο συμβιβάζονται προς την κοινή αγορά, για τον λόγο και μόνον ότι δεν τηρήθηκε η υποχρέωση κοινοποιήσεώς τους.

48 Οι παρεμβαίνουσες υποστηρίζουν ότι η παράβαση της υποχρεώσεως κοινοποιήσεως των ενισχύσεων δεν συνεπάγεται το ασυμβίβαστο αυτών προς τη Συνθήκη. Κατά τις παρεμβαίνουσες, η τήρηση της υποχρεώσεως αυτής εξασφαλίζεται με το άμεσο αποτέλεσμα που το Δικαστήριο αναγνώρισε στο άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, το οποίο παρέχει στα εθνικά δικαστήρια τη δυνατότητα να αντλούν όλες τις συνέπειες από την παράβαση αυτή. Επομένως, η προσφεύγουσα θα μπορούσε, υπό την προϋπόθεση ότι θα ήταν σε θέση να αποδείξει το έννομο συμφέρον της, να ζητήσει από τα ιταλικά δικαστήρια να κηρύξουν ανίσχυρες τις πράξεις εκτελέσεως των μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο λόγος αυτός θα πρέπει να απορριφθεί.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

49 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η εκ μέρους των κρατών μελών παράβαση της προβλεπόμενης στο άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης υποχρεώσεως κοινοποιήσεως στην Επιτροπή των σχεδίων ενισχύσεων και μη θέσεώς τους σε εφαρμογή πριν από την οριστική απόφαση της Επιτροπής δεν έχει ως συνέπεια να καθιστά αυτομάτως τα μέτρα αυτά ασυμβίβαστα προς την κοινή αγορά (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-307, σκέψη 11 και επ., και της 11ης Ιουλίου 1996, C-39/94, SFEI κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-3547, σκέψη 43· προπαρατεθείσα απόφαση SIDE κατά Επιτροπής, σκέψη 84). Πράγματι, η προβλεπόμενη στο άρθρο 92, παράγραφος 1, απαγόρευση χορηγήσεως κρατικών ενισχύσεων δεν είναι ούτε απόλυτη ούτε ανεπιφύλακτη, δεδομένου ότι η παράγραφος 3 της διατάξεως αυτής απονέμει στην Επιτροπή ευρεία διακριτική ευχέρεια προκειμένου να μπορεί να κρίνει ότι ορισμένες ενισχύσεις συμβιβάζονται προς την κοινή αγορά, κατ' εξαίρεση της γενικής απαγορεύσεως (προπαρατεθείσες αποφάσεις Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 15, και SFEI κ.λπ., σκέψη 36).

50 Επομένως, μόνο κατά τη λήξη της προβλεπόμενης στο άρθρο 93 διαδικασίας εξετάσεως, η θέση σε εφαρμογή της οποίας εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Επιτροπής, μπορεί να διαπιστωθεί ότι ένα μέτρο ενισχύσεως δεν συμβιβάζεται ενδεχομένως προς την κοινή αγορά, το δε ασυμβίβαστο αυτό δεν μπορεί να είναι αυτόματη συνέπεια της εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους παραλείψεως κοινοποιήσεως του επιμάχου μέτρου.

51 Επιπλέον, το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι η παράβαση της υποχρεώσεως αυτής συνεπάγεται κύρωση βάσει του αμέσου αποτελέσματος που αναγνωρίζεται στο άρθρο 93, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1973, 120/73, Lorenz, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 815, και προπαρατεθείσα απόφαση Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires et syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, σκέψεις 12 και 14), πράγμα το οποίο θα παρείχε στην προσφεύγουσα τη δυνατότητα να προσφύγει, ενδεχομένως, στα εθνικά δικαστήρια. Η Επιτροπή μπορεί εντούτοις να υποχρεώσει το κράτος μέλος, το οποίο είναι υπεύθυνο για τη χορήγηση ενισχύσεων, να αναστείλει την καταβολή των ενισχύσεων αυτών μέχρι την περάτωση της διαδικασίας (προπαρατεθείσα απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψεις 19 και 20). Το Πρωτοδικείο υπογραμμίζει όμως ότι, εν προκειμένω, τόσο με την απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας όσο και με τις δύο μεταγενέστερες αποφάσεις περί επεκτάσεως της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή ζήτησε από την Ιταλική Κυβέρνηση να αναστείλει την καταβολή των επιμάχων ενισχύσεων και της υπενθύμισε τις συνέπειες της πράξεως αυτής.

52 Υπό τις συνθήκες αυτές, η παράλειψη των ιταλικών αρχών να κοινοποιήσουν τις χορηγηθείσες στη CMF και στη CMF Sud ενισχύσεις δεν μπορεί να συνεπάγεται το ασυμβίβαστο των ενισχύσεων αυτών προς την κοινή αγορά. Επομένως, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στη μη τήρηση των προϋποθέσεων που προβλέπονται για τη χορήγηση ενισχύσεων σε προβληματικές επιχειρήσεις

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

53 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η προσβαλλομένη απόφαση συνιστά παράβαση των κανόνων που θέσπισε η Επιτροπή στις κατευθυντήριες γραμμές της για τις ενισχύσεις στις προβληματικές επιχειρήσεις (βλ. ανωτέρω σκέψη 11).

54 Πράγματι, κατά την προσφεύγουσα, η CMF Sud και η CMF έλαβαν ενισχύσεις έξι φορές μεταξύ της ιδρύσεως της CMF Sud, το 1986, και της καταρτίσεως

σχεδίου αναδιαρθρώσεως που εγκρίθηκε από την Επιτροπή το 1994. Με τις προπαρατεθείσες ανακοινώσεις της 92/C 122/04 και 92/C 279/11, της 14ης Μαΐου και της 28ης Οκτωβρίου 1992, αντιστοίχως, η Επιτροπή αναγνώρισε ότι οι επίμαχες ενισχύσεις αποτελούσαν λειτουργικές ενισχύσεις, δεδομένου ότι δεν υπήρχε σχέδιο αναδιαρθρώσεως και ότι οι κατευθυντήριες γραμμές δράσεως που πρότειναν οι ιταλικές αρχές για τη CMF Sud ήσαν πολύ αόριστες. Κατά συνέπεια, οι ενισχύσεις ήσαν παράνομες και η μεταγενέστερη κατάρτιση σχεδίου αναδιαρθρώσεως, υπό την πίεση της Επιτροπής, δεν μπορούσε να τις καταστήσει ισχυρές. Επομένως, πρέπει να εφαρμοστεί η νομολογία που διαμόρφωσε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 21ης Μαρτίου 1991, C-305/89, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-1603).

55 Κατά την προσφεύγουσα, το συνολικό ύψος των ενισχύσεων ανέρχεται σε 51 περίπου εκατομμύρια ECU, ήτοι στο ποσό που αντιστοιχεί στον ετήσιο κύκλο εργασιών της CMF, και δεν συνδέεται με οφέλη που θα μπορούσαν να αναμένονται σε κοινοτικό επίπεδο. Υπό τις συνθήκες αυτές, η μόνη προσήκουσα κύρωση θα ήταν η εκκαθάριση της CMF, πράγμα το οποίο η Επιτροπή απαίτησε για τη CMF Sud. Η απλή ιδιωτικοποίηση δεν θα παρείχε στο ιταλικό δημόσιο τη δυνατότητα να ανακτήσει τα χορηγηθέντα ποσά· αντιθέτως, θα παρείχε στον αγοραστή της επιχειρήσεως το όφελος της καταστάσεως που δημιουργήθηκε και θα του εξασφάλιζε τη δυνατότητα να καταστεί αμέσως σοβαρός ανταγωνιστής. Επομένως, πρέπει, κατά την προσεύγουσα, να ζητηθεί η επιστροφή των ενισχύσεων, μοναδικός τρόπος να τεθεί τέρμα στη στρέβλωση του ανταγωνισμού που προκάλεσαν.

56 Η Επιτροπή υπενθυμίζει κατ' αρχάς τις ευρείες εξουσίες που διαθέτει για να εκτιμά κατά πόσον οι ενισχύσεις συμβιβάζονται προς την κοινή αγορά, ειδικότερα στην περίπτωση ενισχύσεων διασώσεως και αναδιαρθρώσεως, όπως οι εξουσίες που της αναγνώρισε η νομολογία, ιδίως με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1980, 730/79, Philip Morris κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 13), και της 15ης Ιουνίου 1993, C-225/91, Matra κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-3203).

57 Στη συνέχεια, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η CMF και η CMF Sud έλαβαν τρεις εισφορές κεφαλαίου και όχι έξι όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα. Το γεγονός ότι οι ενισχύσεις καταβλήθηκαν σε περισσότερες δόσεις δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να συμβιβάζονται προς την κοινή αγορά. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι είχε άλλωστε ανακοινώσει, με τη δεύτερη απόφασή της περί

επεκτάσεως της διαδικασίας, ότι το σύνολο των ενισχύσεων έπρεπε να αξιολογηθεί συνολικά. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβήτησε την ορθότητα της προσεγγίσεως αυτής με τις παρατηρήσεις που απέστειλε στην Επιτροπή όσον αφορά την εν λόγω απόφαση, δεν μπορεί να το πράξει παραδεκτώς στο στάδιο αυτό (απόφαση της 13ης Ιουλίου 1988, 102/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4067, σκέψη 27). Εν πάση περιπτώσει, από την απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Νοεμβρίου 1984, 323/82, Intermills κατά Επιτροπής (Συλλογή 1984, σ. 3809, σκέψη 35), προκύπτει ότι, για να θεωρηθεί ότι η χορήγηση ενισχύσεως προς διάσωση επιχειρήσεως, συνοδευόμενη από σχέδιο αναδιαρθρώσεως, είναι ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά, πρέπει να αποδειχθεί ότι μπορεί να στρεβλώσει τους όρους των συναλλαγών. Η προσφεύγουσα όμως δεν απέδειξε μια τέτοια στρέβλωση.

58 Άλλωστε, το γεγονός ότι μόλις το 1994 ολοκληρώθηκε ένα σχέδιο αναδιαρθρώσεως αποδεκτό από την Επιτροπή δεν εμπόδισε εν προκειμένω να τεθούν σε εφαρμογή μέτρα αναδιαρθρώσεως από το 1991, υπό τη μορφήν εισφοράς κεφαλαίου, και να συνεχίσουν το 1992, με τη θέση της CMF Sud σε εκούσια εκκαθάριση. Η έλλειψη σχεδίου αναδιαρθρώσεως κατά τον χρόνο της εισφοράς κεφαλαίου οδήγησε την Επιτροπή να χαρακτηρίσει το μέτρο αυτό ως ενίσχυση, δικαιολογούσα την κίνηση διαδικασίας κατ' εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Αντιθέτως, το γεγονός ότι η εισφορά κεφαλαίου δεν συνέπεσε με την κατάρτιση σχεδίου δεν εμποδίζει, εφόσον εγκρίθηκε το σχέδιο αναδιαρθρώσεως, τη διαπίστωση ότι η επίμαχη ενίσχυση συμβιβάζεται προς την κοινή αγορά.

59 Τέλος, κατά την Επιτροπή, το επιχείρημα που η προσφεύγουσα αντλεί από το γεγονός ότι το ύψος των ενισχύσεων δεν είναι ανάλογο προς την προσπάθεια αναδιαρθρώσεως που εγκρίθηκε δεν στηρίζεται σε κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Αντιθέτως, η προσβαλλομένη απόφαση ακολουθεί ως προς το σημείο αυτό τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις της κατηγορίας αυτής.

60 Κατά τις παρεμβαίνουσες, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, από τις κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις ενισχύσεις στις προβληματικές επιχειρήσεις προκύπτει ότι, κατ' αρχήν, μόνον ένα σχέδιο αναδιαρθρώσεως μπορεί να εγκριθεί, αλλά ότι οι ενισχύσεις μπορούν να καταβληθούν σε περισσότερες δόσεις. Επιπλέον, ακόμη και ελλείψει προηγουμένου σχεδίου, μπορεί να θεωρηθεί ότι μία ενίσχυση συμβιβάζεται προς την κοινή αγορά εάν πληροί ορισμένες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων η κατάρτιση σχεδίου που να διασφαλίζει τη βιωσιμότητα της επιχειρήσεως εντός εύλογης προθεσμίας και η θέσπιση μέτρων που περιορίζουν τις αρνητικές συνέπειες για τον αντα-

γωνισμό. Τέλος, το ύψος της ενισχύσεως πρέπει να είναι ανάλογο προς το κόστος αναδιαρθρώσεως, υπό την έννοια ότι δεν πρέπει να υπερβαίνει το κόστος αυτό. Η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο ικανό να αμφισβητήσει εν προκειμένω την τήρηση των προϋποθέσεων αυτών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

61 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει εκ προοιμίου ότι η Επιτροπή μπορεί να προσδιορίσει την κατεύθυνση που θα ακολουθήσει κατά την άσκηση των εξουσιών εκτιμήσεως που διαθέτει με πράξεις όπως οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, στο μέτρο που αυτές περιλαμβάνουν ενδεικτικούς κανόνες ως προς την πορεία που θα ακολουθήσει το όργανο αυτό και δεν απομακρύνονται από τους κανόνες της Συνθήκης (απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, σκέψεις 34 και 36· απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-380/94, AIUFFASS και AKT κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2169, σκέψη 57). Επομένως, η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να εξεταστεί υπό το φως των κανόνων αυτών.

62 Κατά τις κατευθυντήριες γραμμές, οι ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση πρέπει να πλαισιώνονται από σχέδιο. Το σημείο 3.2.2 εξαρτά την έγκριση του σχεδίου αυτού από τρεις ουσιαστικές προϋποθέσεις: πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα αποκαταστάσεως της βιωσιμότητας της επιχειρήσεως, να προλαμβάνει τις αθέμιτες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και να διασφαλίζει ότι οι ενισχύσεις είναι ανάλογες προς τα οφέλη της αναδιαρθρώσεως. Στο Πρωτοδικείο εναπόκειται να ελέγξει αν, εν προκειμένω, τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις αυτές.

63 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι το άρθρο 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης απονέμει στην Επιτροπή ευρεία διακριτική ευχέρεια προκειμένου να επιτρέπει τη χορήγηση ενισχύσεων κατ' εξαίρεση της γενικής απαγορεύσεως της παραγράφου 1 του εν λόγω άρθρου, στο μέτρο που κατά την εκτίμηση, στις περιπτώσεις αυτές, του αν μια κρατική ενίσχυση συμβιβάζεται ή όχι προς την κοινή αγορά ανακύπτουν προβλήματα για την επίλυση των οποίων απαιτείται να λαμβάνονται υπόψη και να εκτιμώνται σύνθετα γεγονότα και περιστάσεις οικονομικού χαρακτήρα (προπαρατεθείσα απόφαση SFEI κ.λπ. σκέψη 36). Επομένως, ο ασκούμενος από τον δικαστή έλεγχος πρέπει να περιορίζεται συναφώς στην εξακρίβωση της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας και αιτιολογήσεως, καθώς και του υποστατού των πραγματικών περιστατικών, της ελλείψεως προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως και καταχρήσεως

εξουσίας (προπαρατεθείσα απόφαση Skibsværftsforeningen κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 170). Κατά συνέπεια, δεν εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να υποκαταστήσει την Επιτροπή στην οικονομική της εκτίμηση (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση AIUFFASS και AKT κατά Επιτροπής, σκέψη 56).

64 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, την αποκατάσταση της βιωσιμότητας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσβαλλομένη απόφαση εκθέτει λεπτομερώς αρκετά στοιχεία ενός σχεδίου αναδιαρθρώσεως το οποίο αποβλέπει στην επίτευξη του στόχου αυτού. Άλλωστε, όπως είχε ήδη διαπιστώσει η Επιτροπή κατά τη διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως (βλ. μεταξύ άλλων, την απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 1993, σ. 6), οι ιταλικές αρχές είχαν υιοθετήσει από το 1992 κατευθυντήριες γραμμές δράσεως με σκοπό την αναδιάρθρωση των επιμάχων επιχειρήσεων, δεδομένου ότι η θέση της CMF Sud σε εκούσια εκκαθάριση το 1992 και η μεταβίβαση ορισμένων από τις δραστηριότητές της στη CMF εντάσσονται στην προσέγγιση αυτή.

65 Πράγματι, από την απόφαση προκύπτει σαφώς (βλ. τον πίνακα που περιλαμβάνεται στη σ. 7) ότι, μετά την αναδιάρθρωση της CMF και την εκκαθάριση της CMF Sud, η συνολική παραγωγική ικανότητα των δύο επιχειρήσεων θα μειωθεί κατά 50 %. Όσον αφορά την παραγωγική ικανότητα του βασικού κλάδου δραστηριότητας της CMF, θεωρουμένου μεμονωμένως, θα μειωθεί κατά 8,5 %, ενώ έχει ήδη διακοπεί η λειτουργία των λοιπών κλάδων δραστηριότητας. Τα στοιχεία αυτά, εξεταζόμενα στο πλαίσιο των μέτρων που θα θεσπιστούν για την αύξηση της παραγωγικότητας και τα οποία συνίστανται, μεταξύ άλλων, στη μείωση του προσωπικού, στην αντικατάσταση των απηρχαιωμένων μηχανισμών και στην υπεργολαβία των εργασιών αποπερατώσεως, στηρίζουν το συμπέρασμα της Επιτροπής, το οποίο άλλωστε δεν αμφισβητεί η προσφεύγουσα, όσον αφορά τη βιωσιμότητα της CMF.

66 Όσον αφορά το επιχείρημα που η προσφεύγουσα αντλεί από το γεγονός ότι οι ενισχύσεις καταβλήθηκαν σε περισσότερες δόσεις, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, χωρίς να χρειάζεται να λάβει θέση επί της ενστάσεως απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή, ότι από την απλή επανάληψη της καταβολής δεν μπορεί να συναχθεί η παράβαση των κατευθυντηρίων γραμμών. Το σημείο 3.2.2.Α διαλαμβάνει απλώς ότι «υπό κανονικές συνθήκες» η ενίσχυση θα πρέπει να χορηγείται μία μόνο φορά. Πρόκειται επομένως για ένδειξη η οποία δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα. Η προσβαλλόμενη πράξη πληροί επομένως την πρώτη προϋπόθεση που προβλέπουν οι κατευθυντήριες γραμμές.

67 Όσον αφορά, στη συνέχεια, την πρόληψη των αθέμιτων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, όπως προκύπτει από την προσβαλλομένη απόφαση, η μείωση της παραγωγικής ικανότητας συνιστά ικανοποιητική αντιστάθμιση για τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που προκλήθηκαν από τις χορηγηθείσες ενισχύσεις, στο μέτρο που η επιβληθείσα μείωση θα είναι ολική, υπό την έννοια ότι οι τεθείσες εκτός λειτουργίας εγκαταστάσεις θα αχρηστευθούν ή θα πωληθούν σε μη ανταγωνιστές (βλ. σ. 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

68 Όσον αφορά, τέλος, την προϋπόθεση ότι οι ενισχύσεις πρέπει να είναι ανάλογες προς τα προσδοκώμενα οφέλη, το Πρωτοδικείο επισημαίνει, κατ' αρχάς, ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο ικανό να στηρίξει τον ισχυρισμό της ως προς τη μη τήρηση εν προκειμένω της προϋποθέσεως αυτής. Συναφώς, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι μεταξύ των οφελών τα οποία, από απόψεως ανταγωνισμού, προκύπτουν από την προσβαλλομένη απόφαση περιλαμβάνονται ιδίως η μείωση της παραγωγικής ικανότητας που προαναφέρθηκε και η ιδιωτικοποίηση της CMF. Στο σημείο αυτό, η προσβαλλομένη απόφαση (βλ. σ. 10) μνημονεύει τη δέσμευση του ιταλικού Δημοσίου όσον αφορά την ιδιωτικοποίηση μέσω διαδικασίας άνευ όρων διαγωνισμού που θα παράσχει τη δυνατότητα στην αγορά να καθορίσει την τιμή της CMF και, κατά συνέπεια, θα εξασφαλίσει την πλήρη αντιστάθμιση των πιθανών στοιχείων υπερβολής των χορηγηθεισών ενισχύσεων.

69 Πρέπει επίσης να υπομνηστεί ότι η άλλη επιχείρηση δικαιούχος των ενισχύσεων, η CMF Sud, τέθηκε υπό εκκαθάριση, πράγμα το οποίο, όπως το αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση (σ. 9) και το διαπίστωσε το Πρωτοδικείο ανωτέρω, συνιστά ικανοποιητική βιομηχανική αντιστάθμιση για τις χορηγηθείσες ενισχύσεις, στο μέτρο που παρέχει τη δυνατότητα οριστικής καταργήσεως της υφισταμένης παραγωγικής ικανότητας.

70 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπουν οι κατευθυντήριες γραμμές, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως στερείται βάσεως και, κατά συνέπεια, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

71 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε και η Επιτροπή καθώς και οι παρεμβαίνουσες είχαν υποβάλει σχετικό αίτημα, πρέπει να καταδικαστεί η προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της Επιτροπής και των παρεμβαινουσών.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά έξοδα συμπεριλαμβανομένων των εξόδων των παρεμβαινουσών.

Saggio Briët Καλογερόπουλος

Tiili Moura Ramos

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Νοεμβρίου 1997.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

A. Saggio